

Najpopularniejsze motywy muzyki baroku. Audycja muzyczna.

- [Najpopularniejsze motywy muzyki baroku. Audycja muzyczna.](#)

Najpopularniejsze motywy muzyki baroku. Audycja muzyczna.

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

Ważne daty

1680 – *Kanon D-dur* Johanna Pachelbela

1725 – Cykl czterech koncertów skrzypcowych *Le Quattro Stagioni*, czyli *Cztery pory roku* Antonio Vivaldiego

1731 – *Suita orkiestrowa D-dur BWV 1068* Johanna Sebastiana Bacha

1737-1738 – Opera *Kserkses HWV 40* Georga Friedricha Haendla

1741 – *oratorium Mesjasz HWV 56* Georga Friedricha Haendla

Scenariusz dla nauczyciela

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

5. Barok. Uczeń:

4. wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów ((...) Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Haendel, Antonio Vivaldi (...));

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;
2. potrafi odnaleźć konotacje między dziełami dawnymi a obecnymi we współczesnej kulturze popularnej, np.:

e) J.S. Bach Aria na strunie G z III Suity Orkiestrowej G-dur – Procol Harum A Whiter Shade of Pale,

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata itp.) i/lub pisemnej (np. esej, referat itp.) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię;

Nauczysz się

stosować właściwą terminologię muzyczną;

rozpoznawać autorów dzieł;

określać formę muzyczną dzieła.

Cechy muzyki barokowej

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższym tekstem i przypomnij sobie cechy muzyki barokowej, poznane we wcześniejszych lekcjach. Wyjaśnij, na czym polega wyjątkowość tej epoki w kulturze muzycznej. Swoje spostrzeżenia zapisz i wydrukuj.

” Na początku XVII wieku, kompozytorzy zaczęli zwracać uwagę na indywidualne walory brzmieniowe i techniczne poszczególnych instrumentów. W tym nowych – jak skrzypce, których triumfalny pochod zdominował muzykę włoską. Pojawiły się nowe formy ([canzona](#), a zwłaszcza [sonata](#) solowa i triowa), znakomici wirtuozi – pionierzy nowego stylu – tworzyli stopniowo idiom gry skrzypcowej. Początkowo wzorowali się na śpiewie i muzyce wokalne, jej ozdobnikach, jej retoryce, wprowadzając nawet skrzypcowe recytatywy i [ariosa](#). Z czasem jednak możliwości instrumentu (a był to czas świetności włoskich budowniczych skrzypiec z północnych Włoch) podsuwały kompozytorom wciąż nowe pomysły.

Nowe typy ornamentów, [figuracji](#), poszerzenie skali instrumentu, rozmaite efekty specjalne ([glissando](#), [pizzicato](#)) wzbogacające brzmienie i stronę dynamiczną, czy wprost – ekspresję. Kształtowały się też coraz bogatsze sposoby współdziałania instrumentów pomiędzy sobą czy też – koncertowania z głosem. Na początku XVIII wieku sytuacja odmieniła się – teraz już to instrumenty dyktują typ melodyki, choćby w ritornellach otwierających arię, a za nim podąża – nie zawsze bez trudności - głos wokalny.

Źródło:

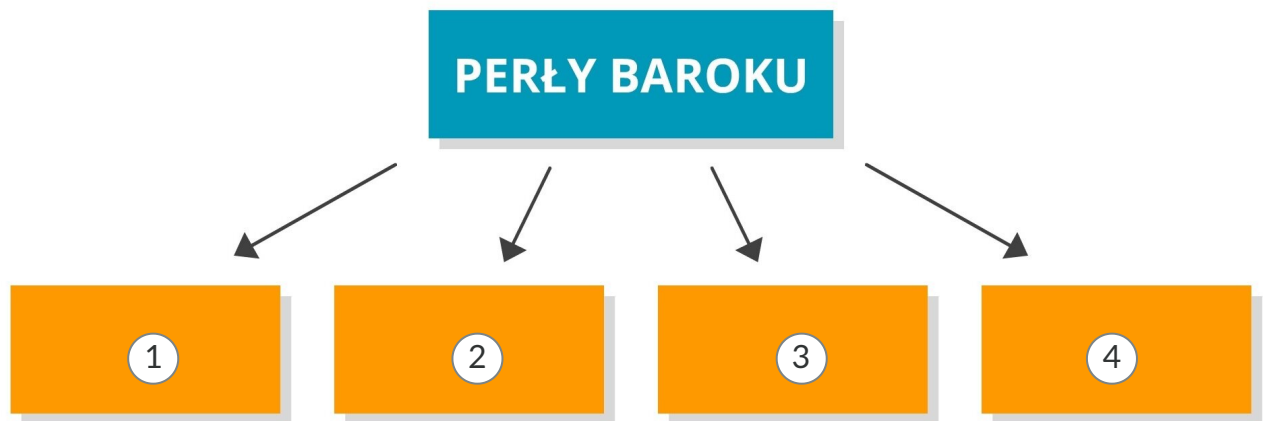
<https://www.polskieradio.pl/8/2383/Artykul/2153020,Długa-droga-muzyki-baroku>

Perły baroku

Polecenie 2

Na podstawie schematu z dziełami i formami muzycznymi kompozytorów barokowych wskaż, które z nich cieszyły się największą popularnością w baroku i uzasadnij, dlaczego.

1

Aria na strunie G z Suity orkiestrowej D-dur BWV 1068, Suita, 1731, Johann Sebastian Bach

Toccatą i fugą d-moll BWV 565, Toccatą i fugą, Johann Sebastian Bach

2

Alleluja z oratorium Mesjasz HWV 56 Oratorium, 1741, George Friderich Haendel

Aria Ombra mai fu z opery Kserkses HWV 40 Opera, 1737-1738, George Friderich Haendel

3

Kanon D-dur P.37, Kanon, 1680, Johann Pachelbel

4

Cztery pory roku, Koncert, 1725, Antonio Vivaldi

Zadania

Ćwiczenie 1

Do podanych dzieł dopisz datę ich powstania.

Cztery pory roku

Kanon D-dur

Aria na strunie G 1731

Ćwiczenie 2

Wysłuchaj nagrania. Wpisz imię i nazwisko kompozytora dzieła.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D8StqZgtL>

Utwór do ćwiczenia nr 2, AMFN, CC BY 3.0

Utwór muzyczny Cztery pory roku, Wiosna. Kompozycja ma szybkie tempo. Cechuje ją dynamiczny, radosny, pełen optymizmu charakter.

Ćwiczenie 3

Zaznacz prawdziwe zdania.

- ☐ Johann Pachelbel uważany jest za mistrza oratorium.
- ☐ Basso continuo stanowiło podstawę basową utworów barokowych.
- ☐ W baroku wykształcił się system dur-moll.
- ☐ W baroku powstało wiele nowych instrumentów m.in. skrzypce.

Ćwiczenie 4

Wysłuchaj nagrania. Zaznacz formę muzyczną kompozycji.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D8StqZgtL>

Antonio Vivaldi, „Cztery Pory Roku”, „Wiosna”, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy (AMFN), CC BY 3.0

Utwór muzyczny Cztery pory roku, Wiosna autorstwa Antonio Vivaldiego. Kompozycja ma szybkie tempo. Cechuje ją dynamiczny, radosny, pełen optymizmu charakter.

☐ Oratorium

☐ Koncert

☐ Opera

☐ Toccata

Ćwiczenie 5

Wpisz imię i nazwisko skrzypka, który jako pierwszy wykonał *Arię na strunie G* wyłącznie na jednej strunie.

Ćwiczenie 6

Wysłuchaj fragmentu nagrania. Wskaż dzieło, która była inspiracją do powstania kompozycji.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D8StqZgtL>

Procol Harum, „A Winter Shade Of Pale”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny Procol Harum "A Winter of Pale". Kompozycja ma umiarkowane tempo. Cechuje ją nastrojowy, rozrywkowy charakter. Inspiracją do jego powstania była Aria na strunie G Jana Sebastiana Bacha.

☐

Wiosna

☐

Aria na strunie G

☐

Kanon D-dur

☐

Toccata i fuga d-moll

Ćwiczenie 7

Wskaż dzieła, które uważane są za najdoskonalsze kompozycje oratoryjne baroku.

- ☐ *Oratorium na Boże Narodzenie* Johanna Sebastiana Bacha
- ☐ *Kserkses* Georga Fridricha Haendla
- ☐ *Oratorium Mesjasz* Georga Fridricha Haendla
- ☐ *Pasja według świętego Mateusza* Johanna Sebastiana Bacha

Słownik pojęć

Arioso

[czytaj: ariozo] rodzaj solowego fragmentu wokalnego w operze lub oratorium, pośredni między arią a recytatywem

Basso continuo

w barokowych utworach instrumentalnych lub instrumentalno-wokalnych: najniższy basowy głos.

Canzona

[wym. kancona] 1. rodzaj wiersza lirycznego o tematyce miłosnej i wojennej

2. wielogłosowa pieśń świecka z XV i XVI w.

Figuracja

jeden ze środków techniki kompozytorskiej, polegający na wprowadzeniu do melodii rozdrobnionych wartości rytmicznych urozmaicających melodię, wzmagających jej ruchliwość i rytmiczność

Fuga

utwór polifoniczny instrumentalny lub wokalny, w którym poszczególne głosy kolejno podejmują temat

Glissando

szybkie, płynne przejście przez szereg kolejnych dźwięków instrumentu

Kontrapunkt

linia melodyczna towarzysząca podstawowej melodii.

Opera

sceniczny dramat muzyczny.

Oratorium

monumentalny utwór wokально-instrumentalny, o tematyce przeważnie religijnej.

Pizzicato

szarpiąc palcem struny

Ritornello

instrumentalny refren w pieśni zwrotkowej zwanej arię, wykonywany po każdej zwrotce, popularny w Niemczech w XVII wieku

Sonata

Cykliczny utwór składający się najczęściej z czterech odrębnych części, przeznaczony na instrument solo lub z towarzyszeniem fortepianu, również na zespół kameralny, orkiestrę albo instrument solo z towarzyszeniem orkiestry; cykl sonatowy;

<https://sjp.pl>

<https://sjp.pwn.pl/>

Biblioteka muzyczna

[Antonio Vivaldi, „Cztery Pory Roku”, „Wiosna”, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy \(AMFN\), CC BY 3.0](#)

2 [Procol Harum, „A Winter Shade Of Pale”, online-skills, CC BY 3.0](#)

Bibliografia

J. Chomiński, K. Wilkowska-Chomińska, *Historia muzyki*, Warszawa 1989.